

GEMİ ADAMLARININ İKAMET YERLERİ, SAĞLIK VE İAŞELERİNE DAİR YÖNETMELİK

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Dayanak, Kapsam, Tanımlar ve İaşe Mükellefiyeti

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, 854 sayılı Deniz İş Kanununa tabi gemilerde; gemi adamlarına tahsis edilen yatma, dinlenme ve yemek yerleriyle gemide bulundurulması zaruri olan ilaç, tıbbi alet ve malzeme ve revirlerde bulunması gerekli şartları, gemi adamlarına verilecek iaşe maddelerinin ölçü ve nitelikleri, bu şart ve özelliklerden hangilerinin önemleri bakımından esasa dair ve birinci derecede mecburi, mecburi olmayan veya zaruri sebeplerle tatbik edilemeyen iaşenin işveren veya vekili tarafından nakden ödennesini sağlamak maksadı ile İaşe Bedeli Tespit Kurulunun kurulması ve bu Kurulun görev ve yetkilerini belirlemektir.

Dayanak ve Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, 854 sayılı Deniz İş Kanununun 35 inci maddesine dayanılarak düzenlenmiş olup, 500 grostonilatodan daha küçük gemilerle, balık avı ve benzeri işlerde çalışan gemiler, römorkörler ve yüzer vinçler dışında 854 sayılı Deniz İş Kanununun kapsamına giren gemiler ile bu gemilerde çalışan gemi adamları, bunların işverenleri ve işveren vekillerini kapsar.

Tanımlar

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen;

İkamet Yerleri: Gemi adamlarına işe giriş gününden başlayarak işten çıkış gününe kadar rütbeleri, sayıları ve geminin büyüklüğüne uygun olarak yalnız kendileriyle eşyalarına ait olmak üzere gemi içerisindeki alanı,

Oturma Yerleri: Gemi adamlarına tahsis edilen dinlenme ve yemek yerleriyle revir, eczane ve bunların eklentilerini,

İş Teftiş Defteri: İş Teftişi Tüzüğünde belirtilen esaslara göre tutulan defteri,

Gemi İaşe İzleme Defteri: Gemi kaptanı ve varsa işçi temsilcisi tarafından birlikte kayıt yapılan iaşe defterini,

Ücret Defteri: 854 sayılı Deniz İş Kanununun 31 inci maddesine göre tutulmakta olan defteri,

İaşe Kurulu: Her gemide işveren veya vekili olan kaptanın görevlendireceği, gemi zabiti başkanlığında gemi personelinin teşekkül eden kurulu ifade eder.

Birinci ve İkinci Derecedeki Şartlar

Madde 4- Bu Yönetmeliğin belirttiği ve tespit ettiği şart ve niteliklerden hangilerinin önemlerine göre esasa müteallik ve birinci derece, hangilerinin ikinci derecede sayılacakları (Ek:1) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Denetim ve Teftiş

Madde 5- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının denetim ve teftişe yetkili memurları, bu Yönetmelik hükümlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak üzere takip, denetim ve teftiş yapmak ve mevzuatın öngördüğü şekilde sonuçlandırmakla görevlidirler.

Teftiş Kayıtları

Madde 6- Her gemide gemi kaptanının sorumluluğunda bir iş teftiş defteri ile gemi iaşe izleme defterinin bulundurulması mecburidir.

İş Teftiş Defteri, İş Teftişi Tüzüğünde belirtilen esaslara göre tutulur.

Gemi İaşe İzleme Defterine 1 inci zabit veya sağlık zabiti ve varsa işçi temsilcisi tarafından birlikte kayıt yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

İaşe Mükellefiyetinin Nakden Karşılanması, Kurulların Meydana Gelmesi, Görev ve Yetkileri

İaşe Mükellefiyetinin Nakden Karşılanması

Madde 7- Limanlar içinde şehir hatlarında, körfezlerde, göllerde ve akarsularda yolcu ve yük nakleden gemilerde, mavnalı, şat benzerlerinde ve Deniz İş Kanununa tabi diğer gemilerde iaşe servisi kurulmadığı takdirde gemi adamlarına işveren tarafından iaşe mükellefiyeti nakden ödenmek suretiyle yerine getirilir. Ödenecek bedele esas; bir gemi adamının yaptığı göreve göre alması mecburi normal günlük gıdasını sağlayacak para miktarıdır. Bu miktar, hizmet akitleleriyle ve toplu iş sözleşmeleriyle tespit edilen ücretlerden ayrı olarak hesaplanır.

İaşe bedeli, en geç haftalık veya aylık olarak işlendikten sonra ve nakden ödenir. Ödenen iaşe bedelleri, 854 sayılı Deniz İş Kanununun 31 inci maddesine göre tutulmakta olan Ücret Defterlerinde ayrıca belirtilir.

İaşe Bedeli Tespiti Şekli

Madde 8- İaşe Servisi kurulması mecburi olmayan veya iaşenin zaruri sebeplerle uygulanmadığı gemilerde çalışan gemi adamlarına işverenler tarafından iaşe karşılığı olarak verilecek günlük iaşe bedeli, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çağrısı üzerine toplanacak ve bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesine göre oluşturulacak Kurul tarafından, sahil mıntıklarının özelliklerine göre veya yurt çapında en geç bir yılda bir tespit edilir.

İaşe Bedeli Tespit Kurulu

Madde 9- Kurul, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının görevlendireceği bir yetkilinin başkanlığında aşağıdaki temsilcilerden teşekkül eder.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından konuyla ilgili bir İş Müfettişi,

Ulaştırma Bakanlığından	1	Temsilci
Sanayi ve Ticaret Bakanlığından	1	"
Sağlık Bakanlığından	1	"
Deniz Ticaret Odasından	1	"
En fazla gemi adamını bulunduran en üst işçi Kuruluşundan	2	"
(Temsilcilerinden biri gemi iaşe kurulu üyelerinden birisi olacaktır.)		
En fazla gemi işverenini bulunduran en üst işveren Kuruluşundan	2	"

Kurul, üye sayısının çoğunluğu ile toplanır, Kurulda kararlar mevcut temsilci oylarının çoğunluğu ile verilir. Oyların eşitliği halinde Başkanın oyunun bulunduğu tarafa itibar edilir.

Kurulun Sekreterlik İşleri

Madde 10- Kurulun sekreterlik işleri İşçi Sağlığı Daire Başkanlığına yürütülür. Kurulun kararları karar defterine yazılır. Kararlar, Başkan ve üyelerce imzalandıktan sonra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının onayı ile kesinleşir ve Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihi takip eden aybaşında yürürlüğe girer.

Kurul İçin Gereken Bilgilerin Toplanması

Madde 11- Kurul, iaşe bedelinin tespitinde gemi adamlarının gemide istenen niteliğe uygun yiyeceklerin besin değeri, bileşimleri, satılma, depolama, koruma usulleri ile ilgili bilgileri ve gerekli görülen diğer bilgileri sekreterlik kanalı ile toplar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İaşe Servisi, İaşe Kurulu ve İaşe Tesisleri

İaşe Servisi

Madde 12- 7 nci maddede belirtilenler dışında olan 854 sayılı Deniz İş Kanununa tabi gemilerde iaşe servisi kurulması mecburidir. Bu mecburiyetin yerine getirilmesi aşağıdaki maddelerdeki esaslara göre yapılır.

İaşe Kurulu

Madde 13- Her gemide bir İaşe Kurulu kurulur. Kurul, işveren veya vekili olan kaptan adına 1 inci gemi zabiti başkanlığında aşağıdaki kişilerden meydana gelir:

- Gemi doktoru veya sağlık memuru,
- Gemi aşçısı,
- Kumanyacı,
- İki tayfa temsilcisi.

Temsilci tayfalar ve yokluğunda onlara vekalet edecek olan iki yedeği, gemi tayfalarının salt çoğunluğunun bulunduğu bir toplantıda en çok altı ay süre ile seçilir. Temsilci tayfaların asıl ve yedeklerinin isimleri Gemi İaşe İzleme Defterine kaydedilir. Kaptan, temsilci tayfaların süresinde seçilmesini sağlamak mecburiyetindedir.

Yemek Listeleri

Madde 14- İaşe Kurulu toplanarak yolculuk şartlarının gerektirdiği müddet için bir yemek listesi düzenler, yemek listeleri, kaptana onaylatıldıktan sonra yemek salonlarına asılır ve günü gününe uygulanır.

Mecburi bir sebep olmadıkça listenin aynen uygulanması esastır. Değişikliği gerektiren hallerde yemek listelerinde kaptan tarafından gerekli değişiklik yapılabilir ve durum geminin Gemi İaşe İzleme Defterine kaydedilir.

İaşe Servisi İç Talimatı

Madde 15- İşveren veya vekili olan kaptanın gemi iaşe servisinde görevli personelin görev ve sorumluluklarını belirten ve gemi bünyesine uygun olan bir iç talimat hazırlaması ve gemi adamlarının görebileceği ve inceleyebileceği bir yere asılması mecburidir.

Gemi iç talimatı aşağıdaki hususları ihtiva eder:

a) Gemiye alınan kumanyanın (yiyecek ve suyun) mürettebatın sayısına, yolculuğun niteliğine ve süresine uygunluğunun ne şekilde ve kimler tarafından kontrol ve kabul edileceği,

b) Kumanyalık ve soğutma tesislerinin bakımı, çalışması ile kumanyalığa malzeme konulması, çıkarılması yöntemleri,

c) Yemeklerin zamanında hazırlanması, pişirilmesi, dağıtılması ile yemek ve dinlenme yerlerinin personele tahsisinin ne şekilde olacağı,

d) İaşe servisiyle ilgili bütün yerlerin temizlik ve bakımı ile bulaşıkların yıkanması gibi işlerin nasıl ve kimler tarafından yapılacağı,

e) İaşe servisinde görevli personelin tabi olacağı disiplin işlemleri ve müracaat mercileri.

Gemi Aşçılarının Vasıfları

Madde 16- Yeterlik sertifikası olmayan hiçbir gemi adamı gemide aşçı olarak çalıştırılmaz. Yeterlik sertifikası alabilmek için;

a) 18 yaşından küçük olmamak,

b) Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanıp 6/9/1989 tarihli 20274 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Gemi Adamları Yönetmeliği” hükümleri uyarınca aşçı yeterlikli gemi adamı cüzdanına sahip olmak gerekir.

Gemi Aşçıların Görevleri

Madde 17- Gemi aşçıları, gemi adamlarının yemeklerini zamanında hazırlamaktan işverene ve kaptana karşı sorumludurlar.

İaşe Servisinde Çalışanların Sağlık Kontrolü

Madde 18- İaşe Servisinde çalışacak gemi adamlarının işe girişlerinde veya işin devamı süresince hastalık portörü olup olmadıkları, (portörlük muayenesi) ile 1475 sayılı İş Kanununun 79 uncu maddesinde belirtilen kurum veya kuruluş veyahut doktorlar tarafından verilmiş muayene raporları olmadıkça işe alınmaları veya işte çalıştırılmaları yasaktır.

Bu gibi personelin yurtdışında sağlık muayenesi yapılma imkânı varsa üç ayda bir, şayet bu imkânı yoksa geminin bağlama limanına döndüğü tarihte sağlık kontroline geçirilmesi mecburidir. Sağlık kontrolleri gemi doktorlarına yoksa geminin bağlı olduğu limandaki sağlık kuruluşlarına yapılır.

Mutfak

Madde 19- Gemi mutfakları, oturma ve yatma yerlerinden ayrı, mümkünse güverte üstündeki yapılarda düzenlenir. Mutfaklar bu Yönetmeliğin 39 uncu maddesindeki esaslara göre havalandırılır. Güverte altında düzenlenen mutfaklarda, etkili aspirasyon sisteminin kurulması ve sürekli bakım mecburidir.

Mutfak bölme perdeleri, 1,5 metre yüksekliğine kadar fayans veya benzeri malzeme ile kaplanır ve süt kısımlar açık renkte boyanır. Zemin, çini veya benzeri malzeme ile döşenir,

Mutfaklar, mutfak personelinin serbestçe çalışabileceği genişlikte ve ihtiyaca yetecek kadar teçhizatlı bulunmalıdır. Ekmek yapma teçhizatı, mutfak bölgesinden ayrılmış özel bir yerde bulunur. Mutfak bölmesi kâfi miktarda geniş olmayan gemilerde, ekmek yapımına elverişli bir yer tahsis edilir.

Bulaşık Yıkama Yeri

Madde 20- Bulaşık yıkama yerlerinin mutfaktan ayrı bir yerde veya geminin inşa tarzı buna mani ise mutfaktan ayrılmış özel bir yerde düzenlenmesi, sıcak ve soğuk su tesisatının bulunması mecburidir. Bu yerde kirli suyun akmasını temin eden tertibat her zaman işler durumda bulundurulur.

İçme ve Kullanma Suları

Madde 21- İçme ve kullanma sularının gemi adamlarının kolaylıkla yararlanabileceği ve “Gıda Maddelerinin ve Umumi Sağlığı İlgilendiren Eşya ve Levazımın Hususi Vasıflarını Gösteren Tüzük”teki tanıma uygun olması şarttır. Özellikle sıcak bölgelerde ve yaz aylarında zabitan, makine dairesi ve güverte kısımlarında birer adet soğutucu veya su sebili konulması mecburidir.

Gemi adamlarına ayrılan yemek yerleri ile dinlenme yerlerinde personelin su içebileceği özel musluklar yapılacak ve bu musluklarda mümkün olan hallerde suyun aşağıdan yukarıya uygun bir yükseklikte fıskırması sağlanacak, mümkün olmayan durumlarda ve yerlerde su içmek için kişiye özel maşrapa veya bardak kullanılacaktır. Karton veya benzeri bardaklar kullanıldığı takdirde bunlar özel ambalajlarında veya temiz bir kutuda saklanacak, bir kere kullanılan bardakların atılması için musluğun yanında özel bir sepet bulundurulacaktır.

İçme ve kullanma suyu tanklarının senede bir defa veya lüzumunda temizlikleri yapılacaktır.

Sofra Takımları

Madde 22- Sofra takımları, gemi adamlarının sayısına uygun paslanmaz ve temizlenmesi kolay nitelikte olacaktır. Tabak ve bardakların; cam, porselen veya benzeri çeşitten olması mecburidir.

Takım dolapları, temizlik ve bakımı kolay bir maddeden yapılır. Madeni dolapların boyalı, tahta dolapların kolay silinen ve temizlenen malzeme ile kaplı olması gerekir.

Yemek Dağıtım

Madde 23- Yemek dağıtım ve servis için gerekli teçhizat, gemi adamlarının beklemeden ve yemekleri soğumadan yemeklerini sağlayacak nitelikte olacaktır.

Yemek Numunelerinin Kontrolü

Madde 24- Servis, başlangıç saatlerinden yarım saat önce hazırlanmış olan yemeklerden alınacak numuneleri kaptan veya kaptanın görevlendireceği bir gemi zabitanın kontrolünden geçmesi bulunacaktır. Muhtemel zehirlenme olaylarına karşı gerekli hijyenik tedbirlerin alınması gereklidir.

Kendi Kendine Servis

Madde 25- Düzensizliği önlemek şartıyla servis için elverişli bir büfesi bulunan her yemek salonunda, gemi adamları için kendi kendine servis sistemi uygulanabilir. Bu takdirde, yemek salonlarında her gemi adamına yemeğini rahatça yiyebileceği bir yer ve servis tepsisi ayrılması gerekir. Servis tepleri aynı zamanda tabak görevi gördüğü takdirde, yemeklerin niteliğini ve nefasetini bozmayacak bir maddeden yapılmış olmalıdır.

Kumanyanın Alınması

Madde 26- Gemi kumanyası, İaşe Kurulunca düzenlenen listeler gözönüne alınarak ve bu Yönetmeliğe ekli günlük miktar cetvellerinden faydalanılmak suretiyle kumanyacı tarafından alınır.

İaşe Servisinin Kontrolü

Madde 27- İaşe servisinin yaptığı çalışmaların ve stok edilmiş gıda maddeleri ile içme suyunun miktarının yola elverişlilik şartları yönünden kontrolüne, kaptan adına İaşe Kurulu yetkilidir. Gemi adamları, iaşe servisi hakkındaki, şikâyetlerini İaşe Kurulu Başkanına veya tayfa temsilcilerine bildirirler. İaşe Kurulu, görevine dair tekliflerini gemi kaptanına yapar. İaşe işleriyle ilgili olup da çözümlenemeyen şikâyetlerini Gemi İaşe İzleme Defterine yazılması mecburidir.

İaşe Çizelgeleri

Madde 28- Gemi kaptanı tarafından İaşe maddelerinin günlük harcamasını gösteren İaşe çizelgeleri kumanyacı tarafından hazırlanır. İaşe çizelgelerinde kaptanın veya İaşe Kurulu Başkanının imzası bulunur. Bu çizelgeler, icabında incelenmek üzere bir yıl süre ile saklanır.

Şu kadar ki; bir yıldan fazla dış sularda seferde bulunan gemiler için bu süre geminin bağlama limanına varışından itibaren işlemeye başlar.

Kumanyalık ve Soğutma Odaları

Madde 29- Kumanyalık ve soğutma odaları gibi tesisler, günde en az bir kez havalandırılmalı ve gıda maddelerinin saklanması sağlayacak nitelikleri taşımalıdır.

Yemek Zamanları

Madde 30- Normal hallerde, seyirde ve limanda,

Sabah Kahvaltısı : 07.00 – 08.30

Öğle Yemeği : 11.30 – 13.00

İkinci Kahvaltısı : 15.30 – 16.30

Akşam Yemeği : 19.00 – 20.30

Yukarıda belirtilen mahalli saatler içerisinde görevli bulunan gemi adamlarının yemekleri, görevlerinden sonra veya görevlerinden önce verilebilir.

Asgari Yemek Çeşitleri

Madde 31 – Gemi adamlarına 30 uncu maddede gösterilen dört öğünde verilecek yemeklere esas olmak üzere verilecek en az yemek çeşidi aşağıda gösterilmiştir. Her öğünde yemekle birlikte ekme de verilir.

Sabah Kahvaltısı

a) Çay, süt, sütlü kahve, kakao gibi içeceklerden biri,

b) Reçel ve bitkisel veya hayvansal kahvaltılık yağlardan biri ile peynir, yumurta veya zeytinden biri.

2- Öğle Yemeği

a) Bir et yemeği (Tavuk, hindi, balık eti dahil),

b) Mevsimine göre kuru veya yaş sebzelerden biri veya çorba,

c) Haftada üç gün tatlı veya meyve diğer günlerde makama, börek, pilavdan biri veya diğer hamur işlerinden biri.

3- İkinci Kahvaltısı

a) Peynir veya zeytin ile ekme veya herhangi bir sandviç,

b) Çay, limonata, süt ve kakaodan biri,

4- Akşam Yemeği

a) Çorba,

b) Mevsimine göre etli veya yaş veya kuru bir sebze,

c) Makama, pilav veya börekten biri veya diğer hamur işlerinden biri.

Bu çeşitlere ek olarak,

a) Çok soğuk havalarda veya kuzey bölgelerde kaptanın emri ile gereken gemi adamlarına ek gıda.

b) Seferde iken hastalanan gemi adamlarına gemi doktoru bulunmadığı takdirde kaptanın uygun görmesi ile perhiz yemekleri verilir.

Günlük Miktar ve Asgari Kalori

Madde 32- Her bir gemi adamına bir günde verilecek kalori miktarı (4750) den az olmamak üzere verilmesi gerekli gıda maddelerinin günlük miktarı ile her yüz gramının sağladığı kalori miktarı bu Yönetmeliği ekli (Ek-2) ve (Ek-3) sayılı cetvellerde gösterilmiştir.

İKİNCİ KISIM

Gemi Adamlarına Tahsis Edilen Yatma, Dinlenme, Yemek ve Temizlik Yerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Gürültü, Isı ve Fena Kokulara Karşı Tecrit

Gürültüye Karşı Tecrit

Madde 33- Oturma yerleri gürültü ve titreşime karşı tecrit edilmiş olmalıdır. Bunun için;

a) Oturma yerlerinin makinalar, dişliler, güverte vinçleri, havalandırma, ısıtma araçları ve diğer gürültü çıkaracak makina ve ekipmandan uzak yerlerde yerleştirilmesi,

b) Akustik izolasyon (tecrit) ve diğer uygun ses emici malzemenin gürültü üreten yerlerin yapımında ve duvarların (bölge tavanlarının) kaplanmasında kullanılması ve makinaların bulunduğu yerlerin kapılarının kendiliğinden kapanan, gürültü tecritli olması,

c) Makine odasında ve diğer makinaların bulunduğu yerlerdeki gürültü derecesinin en çok 95 desibel olması, makine odası personeli için ses geçirmez merkezi makine kontrol odalarının hazırlanması, gerekli hallerde kullanılmak üzere o bölüm gemi adamlarına başlık, kulaklık veya kulak tıkaçları gibi uygun koruyucu araç ve gereçlerin verilmesi,

mevcuttur.

Mücavir Bölmelerden Tecrit

Madde 34- Oturma yerlerini aşağıda gösterilen yerlere doğrudan birleştiren geçitlere izin verilmez.

a) Makine ve kazan daireleri,

b) Yük ambarları,

c) Güverte malzemelerine ve teçhizatına ait portuçlar ile makine mağazaları,

d) Mutfak ve bulaşıkhaneler,

e) Ortak temizlik işlerine ayrılan yerler ile kurutma yerleri,

f) Tuvalet ve banyolar.

Mezkûr yerleri oturma yerlerinden ayrıran bölmeler ile oturma yerlerinin dış perdelerinin demir veya çelikten veya aynı nitelikteki diğer bir maddeden yapılması, bölme perdeleri ile kapılarının su ve gaz geçirmezliğinin sağlanması mecburidir.

Isı Tecridi

Madde 35- Isı yayan bölmelerin bitişiğinde bulunan yerler, oturma yerleri olarak tahsis edilemez. Ancak, bu gibi yerlerin gemi adamlarına oturma yeri olarak kullanılmasını mecburiyeti varsa bölme perdeleri ısı iletmeyecek şekilde tecrit edilir.

İstim Boruları

Madde 36- Vinç ve ırgat gibi cihazların ana buhar ve egzoz boruları, oturma yerlerinden ve koridorlardan geçirilemez.

Ancak bu gibi boruların, yeterli bir şekilde tecrit edilmeleri şartıyla ve yapım mecburiyeti dolayısıyla oturma yerlerinden ve koridorlardan geçirilmesine izin verilir.

Boya

Madde 37- Oturma yerlerinin bölme perdeleriyle tavanları, temizlenmesi kolay bir madde ile boyalı bulundurulmalıdır. Kireçli maddelerle boyanması yasaktır.

Oturma Yerlerinin Temizliği

Madde 38- Oturma yerlerinin zemini, rutubet geçirmeyen ve kolayca temizlenebilen nitelikte olacak hortum ve benzeri araçlarla yıkanarak temizlenmesi hallerinde suların kolayca akıp gitmesini sağlayacak şekilde düzenlenecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

Havalandırma, Isıtma

Havalandırma

Madde 39- Oturma yerleri, sıhhi ve yeterli bir şekilde havalandırılmalıdır.

Havalandırma sistemi; buğu, duman ve fena koku çıkaran yerlerde bunları çekecek yeterlikte olmalı, her türlü hava ve iklim durumu içinde havanın istenen şartlarda korunmasını ve cereyanını sağlayacak şekilde ayarlanabilmelidir.

Isıtma ve Soğutma

Madde 40- Oturma yerlerinin ısıtılması için lüzumlu cihazlar, ihtiyaç halinde ve zamanında işlemeye hazır bulundurulur. Isıtma için; istim, sıcak su, sıcak hava veya elektrikli herhangi bir sistem kullanılabilir. Hangi sistem kullanılırsa kullanılsın bir tehlike ve rahatsızlık vermeyecek şekilde yerleştirilmelidir. Yeterli bir sıcaklık derecesinin sağlanması için sistemde ayar edilebilir cihazın bulunması şarttır. 5000 grostonilatodan büyük gemilerde ise sıcak ve soğuk hava cihazı (klima) bulunması mecburidir.

Yapılan işin niteliğine göre, sürekli çok sıcak veya çok soğuk bir derecede çalışılması ve bu durumun değiştirilemediği durumlarda gemi adamlarına, kendilerini fazla sıcak veya soğuktan koruyacak özellikte elbise vesair malzeme verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Aydınlatma, Işık

Aydınlatma

Madde 41- Yolcu gemileri için müsaade edilebilecek haller müstesna, yatma yerleri, yemek salonları ve temizlik mahalleri tabii ışıkla uygun şekilde aydınlatılacaktır. Bütün iskân ve temizlik mahallerinin ayrıca münasip bir sunî aydınlatma sistemi ile de teçhiz edilmesi mecburidir.

Gerek tabii ve gerek sunî ışıklar, gemi adamlarına yeter derecede ve eşit dağılmayı sağlayacak şekilde düzenlenir.

Tabii Işık

Madde 42- Oturma yerlerindeki tabii ışık; normal görme duyusuna sahip bir kimsenin gündüz havanın açık olduğu hallerde bir gazeteyi bulunulan yerin herhangi bir noktasında okumasına yetecek şekilde olmalıdır.

Sunî Işık

Madde 43- Sunî ışık tesis ve araçları; oturma yerlerinin havasını kirletecek nitelikte gaz, koku çıkaracak gemi adamlarının sağlığına zarar vermeyecek, keskin, göz kamaştırıcı ve titreşim ışık meydana getirmeyecek şekilde olur.

35°C den aşağı sıcaklıkta parlayabilen, buhar çıkaran, benzin, benzol gibi sıvılar aydınlatma cihazlarında kullanılmamalıdır.

Yedek Aydınlatma Araçları

Madde 44- Sunî aydınlatma sisteminin ayrı olarak jeneratör bulundurulması mecburidir

Sıvı yakıtlar ile aydınlatmada, lambaların hazneleri metal olmalı, sızıntı yapmamalı ve kızınması içinde gerekli önlemler alınmalı ve bunlarda heran kullanılmaya hazır bulundurulmalıdır.

Lamba alevinin, parlayabilen gaz ve maddelerle ilişkisi ihtimali olan işlerde, alev, tel kafes ve benzeri malzeme ile örtülür.

Sıvı yakıtlar ile aydınlatma da lambalar, ateş ve alev yakınında doldurulmamalı, üstlerinde 1 metre, yanlarında 30 santimetre kadar uzaklıkta yanabilecek eşya ve malzeme bulundurulmamalı ve sağlam bir şekilde yerleştirilmelidir. Sıvı yakıtlarla aydınlatma yapılan yerlerde ayrıca en az bir adet yangın söndürme cihazının bulunması mecburidir.

Personelin geçiş yerleri ve gerekli görülecek diğer yerleri aydınlatması mecburidir.

Okuma Lambası ve Gece Aydınlatma

Madde 45- Yatma yerlerinde, her yatağın başucunda gemi adamlarının yattığı yerden kullanılabileceği bir okuma lambası bulunur. Yatma yerleri aydınlatma devresinde, gece kullanılmak üzere renkli aydınlatma sisteminde renkli gece lambası bulundurulması mecburidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yatma Yerleri

Genel Hükümler

Madde 46- Yatma yerleri yüklü su hattından yukarı ve geminin vasatında veya kıç tarafından havalandırmaya elverişli yerde bulunur. Hiçbir yatma yeri servis geçitlerinin ve güdümlü yerlerin hemen altında ve yakınında olamaz.

İstisnalar

Madde 47- Geminin tipi, ölçüleri veya tahsis edildiği hizmet bakımından uygun ve pratik bulunması gibi olağan dışı hallerde yatma yerleri, geminin baş tarafında bulunabilir. Hiçbir yatma yeri müsademe perdesinin ilerisinde olamaz.

Aydınlatmaya ve havalandırmaya uygun cihazın bulunması şartıyla yolcu gemilerindeki bazı yatma yerleri, yüklü su hattının altında bulunabilir.

Yatma Yerlerinin Yüzölçümü

Madde 48- Gemi adamlarına ayrılan yatma yerlerinin adam başına en az yüzölçümü miktarları aşağıda gösterilmiştir:

- 500 ile 800 grostonilatoluk gemilerde en az, 1.85, en çok 2.00 metre kare,
- 800 ile 3000 grostonilatoluk gemilerde en az 2.35, en çok 2.55 metre kare,
- 3000 grostonilatodan büyük gemilerde 2.78 metre karedir.

Yolcu gemilerinde ve gemi adamlarından dört kişiden fazlasının aynı yerde yatırıldığı durumlarda adam başına yüzölçümü miktardan en az 2.22 metre, en çok 2.50 metre kare olabilir.

Hizmet gemileri gibi normal gemi adamı sayısından fazla gemi adamı bulundurmaya mecbur olan gemilerde ise; 3000 grostonilatoya kadar en az 1.67, en çok 1.70 metrekare, 3000 ve 3000 grostonilatodan yukarısında en az 1.85, en çok 1.90 metre karedir.

Eşyanın Alanı

Madde 49- Yatma yerlerinde yatak, dolap, masa ve sandalye gibi eşyaların kapladığı alan yüzölçümüne dahildir.

Baş Kurtarma Yüksekliği

Madde 50- Gemi adamlarına ayrılan her yatma yerinde baş kurtarma yüksekliği en az 1.90, en çok 2.10 metredir.

Ayrı Yatma Yerleri

Madde 51- 3000 grostonilatoya ve daha büyük gemilerde güverte ve makine tayfalarına ayrı yatma yerleri tahsis edilir.

Yer Tahsisi

Madde 52- Yatma yerlerinin tahsisinde aynı yerde yatırılan gemi adamlarının sayısı aşağıdaki sınırları aşamaz.

- Kaptan, başmakinist, güverte ve makine zabıtları ile doktor, gemi komiseri, gemi katibi, telsiz memuru, sağlık memuru, elektrik memuru, kamara memuru her kamarada bir kişi, birden fazla telsiz ve elektrik memuru bulunduğu takdirde en fazla 3 kişi aynı kamarada, yatırılabilir.
- Loströmolar mümkünse her kamarada bir kişi, en fazla iki kişi olarak,
- Tayfalar 4'ü veya 8'li yatma yerlerinde,
- Kadın personel yukarıdaki esaslar dahilinde ayrı yatma yerlerinde yatırılır.

Her yatma yerinde yatak ve yatırılacak gemi adamı sayısı, o yer kapısında okunaklı ve sabit şekilde gösterilir. Ayrıca o yerin hangi rütbe ve sınıfa tahsis edildiği de yazılmalıdır.

10.000 grostonilatodan büyük gemilerde ise bir yerde en fazla iki gemi adamı yatabilir.

Yatma Yerlerinin Tanzimi

Madde 53- Gemi adamlarına ayrılan yatma yerlerinin düzenlenmesinde aşağıdaki hususlara uyulması mecburidir.

- Her gemi adamına ayrı bir yatak ve ranza verilecektir.
- Ranzalar birbiri üzerine basarak geçmeyi mecbur kılacak şekilde yanyana konulmayacaktır.
- İkiden fazla ranza üst üste konulmaz.
- Lomboza rastlayan alabandalara üst üste iki ranza konulmayacaktır.
- Üst üste konulan ranzadan alttaki döşemeden itibaren en az 0.30 metre yükseklikte, üst ranza alt ranzadan 0.90 metre yükseklikte üst ranzanın tavana uzaklığı 0.90 metre olacaktır.
- Bir ranzanın iç boyutları en az 1.90 x 0.80 metre olacaktır.
- Ranza çerçevesi ve varsa yalpa tahtası sert ve düz olacak ve haşerelerin barınmayacağı bir maddeden yapılacaktır.
- Ranzaların yapımında boru şeklinde çerçeveler kullanılmış ise bunlar tamamen kapalı ve haşerelerin yuvalanmasını önleyecek şekilde deliksiz olacaktır.
- Her ranzanın altının elastik bir madde ile kaplanmış olması veya somya ile yataklar; yün, pamuk, tüy veya kauçuktan yapılacak,
- Üst üste konulan ranzalarda üstteki yatağın somyası altına veya yatağı ile somyası arasında branda bezi gibi toz geçirmeyen bir örtü konulacaktır.
- Ayrıca, her gemi adamı için en az bir yastık, iki battaniye, iki nevresim, iki çarşaf, iki yastık yüzü, iki yüz havlusu, bir pike verilecek ve gemide en fazla onbeş günde bir değiştirilmek üzere kâfi miktarda yatak takımı bulundurulacaktır.
- Yatma yerlerinde haşarat ve kemirici hayvanların bulunmaması için hertürlü önlem alınacak, yok edilmesi için gerekli ensektisit, rodentesit maddeler kullanılarak bunların üremelerini kolaylaştıran şartlar ortadan kaldırılacaktır.
- Yatma yerleri, her gün toz kaldırmayacak bir şekilde süpürülüp temizlenecek, havalandırılacak ve gereken yerlerin tozları alınacaktır.

Yatma Yerlerinin Eşyası

Madde 54- Her yatma yeri, gemi adamlarının rahatlığını sağlayacak şekilde döşenir ve devamlı temiz kalacak şekilde düzenlenir. En az aşağıda sıralanan eşyalar bulunur:

- Her gemi adamı için yüksekliği 1.50 metreden aşağı olmamak, üstte şapka ve altta ayakkabı konacak gözleri bulunan ve ortasında iki elbise asmak için özel

çubuğu bulunan bir elbise dolabı bulunur. Dolaplar, kolay temizlenebilen malzemeden, kapıları hava cereyanını sağlayacak şekilde kafesli veya çeşitli yerlerden delikli ve kilitleli olur.

- Her yatacak yerde, standart bir modelde portatif bir masa veya yazhane ile ihtiyaca göre sandalye veya sedir bulunur.
- Mobilyalar düz ve sert, şekli değişmeyen bir maddeden yapılır.
- Her gemi adamına bir çekme veya aynı işi görecekt en az 0.56 metre küp boyutunda bir yer ayrılır.
- Pencere veya lombozlarda açılıp kapanabilen perdeler bulunur.
- Gemi adamlarına verilen kameralarda ayna ve lāvabo, tuvalet eşyası için küçük dolaplar, kitap etajeri ve elbise dolabı bulunur.

BEŞİNCİ BÖLÜM Yemek Yerleri

Genel Hükümler

Madde 55- Her gemide, gemi adamlarının sınıflarına göre,

- Kaptan, başmühendis veya başmakineci, gemi zabıtları ve yardımcı zabıtlar,
- Diğer gemi adamları,
- Genel Servis hizmetlerinde çalışan kamara sınıfına mensup gemi adamları, yemeklerini kendilerine tahsis edilen yerde yerler.

Ancak, 5000 grostonilatodan büyük gemilerde genel servis hizmetlerinde çalışan beşten fazla gemi adamı olduğu takdirde bunlar için ayrı yemek yerleri tahsis edilir.

Yemek Yerleri Şartları

Madde 56- Yemek salonlarında aranacak şartlar aşağıda gösterilmiştir:

- Her salonun boyutları ve içinde bulundurulması gerekli eşyaların salonu aynı zamanda kullanacak gemi adamlarının sayısına yetecek durumda olması,
- Yemek salonlarının mutfığa yakın, yatma yerlerinden ayrı olması,
- Yemek salonlarında dağıtım ve diğer servis işleri için büfeler ve büfelerde sofa takımlarının düzenli konulmasına yarayan dolapların olması,
- Yemek salonlarının temiz, aydınlık, havadar, mevsimine göre ısıtılabilir, yerlerin kolayca temizlenebilecek nitelikte, alabandaların kolayca silinebilecek nitelikte olması,

e) Yemek masalarının kâfi miktarda kolay silinebilen ve temizlenen malzeme ile kaplı olması, masalarda oturma için sıra yerine sandalye olması ve zabıtların masalarında örtü ve peçete katımları bulunması mecburidir.

ALTINCI BÖLÜM Dinlenme Yerleri

Genel hükümler

Madde 57- Her gemide geminin bünyesine ve gemi adamlarının sınıf ve sayısına göre, açık ve kapalı güvertelerde, dinlenme zamanlarını geçirebilecekleri yerler bulunur. Dinlenme yeri olarak ayrılabilecek bir yer yoksa gerekli şekilde düzenlemek şartıyla yemek salonları dinlenme yeri olarak kullanılabilir.

Dinlenme Yeri Şartları

Madde 58- Açık güvertelerdeki dinlenme yerleri sıcak bölgelerde ve yaz aylarında tentelerle örtülür.

Mümkün olduğu durumlarda gemi adamlarının eş, akraba ve arkadaşları ile limanda iken görüşmelerine, dinlenme yerlerinde izin verilebilir. Dinlenme yerleri, film gösterilmesine, televizyon seyredilmesine, el sanatları ile uğraşmaya ve okumaya elverişli bir şekilde düzenlenmelidir.

YEDİNCİ BÖLÜM Temizlik Yerleri

Genel Hükümler

Madde 59- Gemi adamlarına kafi miktarda lāvabo banyo küveti veya duş ile çamaşır yıkama ve kurutma yerleri ayrılması mecburidir.

Özel temizlik tesisatı bulunmayan kamara ve yerlerde kalan gemi adamları için aşağıda gösterilen genel temizlik yerleri tahsis olunur:

- Her sekiz ve daha az gemi adamı için bir banyo küveti veya bir duş,
- Her altı veya daha az gemi adamı için bir lāvabo.

Gemi adamları sayısının sekiz ve altına bölünemediği durumlarda artan gemi adamları dört kişiyi geçmezse bu sayı için ayrıca yer tahsis edilmeyebilir.

Tuvaletler

Madde 60- Gemi adamlarına,

- 800 grostonilatodan küçük gemilerde en az üç adet,
- 800 ila 3000 grostonilatoluk gemilerde en az dört adet,
- 3000 grostonilatodan büyük gemilerde en az altı adet, tuvalet ve pisuvar tahsis edilir.

Temizlik Malzemeleri

Madde 61- Gemiye mastalya, tatlı su, sabun, çöp sepeti, havlu, ütü gibi temizlik malzemeleri işverence sağlanır.

Temizliğe Ait Şartlar

Madde 62- Gemi adamlarının kullanımına sunulan temizlik tesisatının tâbi olacağı şartlar aşağıda gösterilmiştir:

a) Her duş, özel bir kabin içine yerleştirilmeli, her kabin, birisi yıkanmak, diğeri soyunmak ve giyinmek için iki bölmeden yapılmalıdır. Duş kabinlerinin boyutları 1 x 1.20 metre, soyunma yerlerinin 2 x 1.40 metreden az olmamalıdır. Aynı soyunma yerleri yapılmadığı hallerde ortak soyunma yeri yapılabilir. Duş kabinlerinin tabanı ve alabandaları, kolaylıkla temizlenebilecek malzemeden yapılmalı, yerlerin kirli sularını kolayca akıtılması için gerekli önlemler alınmalı ve sağlık şartlarına önem verilmelidir.

b) Duş kabinlerinde yeterli havalandırmaya elverişli aspirasyon ve vantilasyon tertibatının olması koku ve pisliğin önlenmesi mecburidir.

Tuvaletlerde havalandırma tertibatı, rezervuar, sifon gibi kokuya karşı önlemler alınmalıdır.

c) Duş kabinlerinin ve tuvaletlerin duvar yüzeyleri düz yapılmalı, boyaları açık renklerden seçilmeli ve kapıları iyi bir şekilde kapanmalıdır.

d) Duş kabinlerindeki soyunma bölmelerinde kirli havlu ve benzeri malzeme için özel sepetler ve kâğıt, çöp ve benzeri artıkların atılması için üstü kenetli özel çöp kutuları bulundurulur.

e) Duş kabinlerinde sıcak ve soğuk akarsuyun iyi bir şekilde ayarlanacak durumda olması ve yeterli kadar basınçla akması esastır. Duşta yıkanmak için gerekli sabun ve benzeri malzeme, işverence sağlanır. Duşlar, normal temizlik ve bakım dışında her yedi günde bir iyice yıkanıp temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir.

f) Gemi adamlarınca kullanılmak üzere işveren tarafından gemiden ayrılma sırasında geri alınmak üzere duşta temiz havlu ve peştemallar özel dolaplarda bulundurulur, kullanılmış olanlar temizlenmedikçe bir başkasına verilemez.

g) Tuvaletler günde en az bir kez iyice temizlenmeli ve her kullanımdan sonra temiz bir halde bulundurulması sağlanmalıdır. Kokular sıhhi usullerle giderilmeli ve her yedi günde bir dezenfekte edilmelidir.

h) Tuvaletler ve kirli sular sewage tank veya benzeri yerlere aktılmalıdır.

i) Tuvaletler, pisuvarlar ve duş kabinleri, yatma, dinlenme ve yemek yerlerine açıldığında ayrıca bir koridor ve kapı ile tecrit edilmelidir.

j) Yanyana yapılmış tuvaletlerin, ayrı kapıları ve en az yarım bölmeli perdeleri bulunur.

k) Temizlik yerlerindeki bölme perdeleri, yerden 0.23 metre yüksekliğe kadar su geçirmez madeni veya benzeri nitelikte bir maddeden yapılmalı ve bu kısma mozaik veya fayans kaplanmadığı takdirde yağlı boya ile boyanmış olmalıdır.

Çamaşır Yerleri

Madde 63- Her gemide, gemi adamlarının sayısına uygun miktarda çamaşır yıkama yerleri ile seferin normal süresine göre kafi miktarda malzeme bulunur. Aynı bir çamaşır yeri tahsis edilemeyen gemilerde, çamaşır tekneleri, diğer temizlik yerlerine yerleştirilebilir.

Çamaşır makinası bulunmayan gemilerde, çamaşır yerlerinde yeterli sayıda tekneler sıcak, soğuk ve kirli su tesisatı bulunmalıdır. Aynı bir çamaşır yeri tahsis edilemeyen gemilerde, çamaşır tekneleri diğer temizlik yerlerine yerleştirilebilir. Bu takdirde su ısıtılmasında tehlikesiz araçların bulundurulması mecburidir.

Kurutma Yerleri

Madde 64- Kurutma yerleri ve araçları; yatma, dinlenme ve yemek yerlerinden ayrı bir yerde bulunur. Bu gibi yerlerde çamaşır asmaya yarayan teçhizat ile havalandırma tertibatının bulunması mecburidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Gemilerde Bulundurulacak İlaç ve Tıbbî Levazım ile Revirlerin Şartları

Eczane veya İlaç Dolapları

Madde 65- Gemilerde bulundurulacak olan ilaç, tıbbî levazım ve âletler, gemi eczanelerinde veya ilaç, ilaç dolaplarında saklanır ve korunur.

Eczane veya ilaç dolapları; reviri bulunan gemilerde revire bitişik yerde, diğer gemilerde ise yatma yerlerine yakın bir yerde bulunur. Eczane dolabı, yalnız doktor, sağlık memuru veya kaptanın görevlendireceği bir kişi tarafından kullanılır.

Bulundurulması Mecburî İlaçlar

Madde 66- Yolcu, yük ve diğer ticaret gemilerinde bulundurulması mecburî olan ilaç, tıbbî araç ve gereçlerin belirlenmesinde Sağlık Bakanlığının çıkaracağı listeler ile Uluslararası Dünya Sağlık Teşkilâtının bu hususta kabul ettiği listenin hükümleri esas alınır.

Revirde Aranacak Şartlar

Madde 67- Gemi revirlerinde aranacak şartlar şunlardır:

- Gemi adamlarının sayısı 15'e kadar olan gemilerde tek yataklı, 15'den fazla olan gemilerde iki yataklı bir revir bulunur.
- Revirler, hastalanan gemi adamlarının her türlü hava şartlarında kolaylıkla taşınmasını ve istirahatini sağlayacak bir yerde kurulur.
- Giriş ve çıkış yerleri, yataklar, aydınlatma, havalandırma ve ısıtma ile su ve temizlik tesisatı revirde yatanların kolaylıkla yararlanacağı nitelikte olmalıdır.
- Revirlerin başka amaçlarla kullanılması yasaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Son Hükümler

Yönetmeliğin Eski Gemilerde Uygulanması

Madde 68- Bu Yönetmeliğin yayımından önce inşa edilmiş ve çalışmakta olan gemilerle veya bu Yönetmeliğin yayımı tarihinde inşa edilmekte olan gemilerde; gemi adamlarına ayrılmak üzere yatma, dinlenme, yemek ve temizlik yerleriyle eczane ve revirlerin, imkân bulunduğu takdirde bu Yönetmelik hükümlerine uygunluğunu sağlayacak önlemlerin alınmasını veya gerekli değişikliğin yapılmasını, ilgili bakanlıklar, işveren veya işveren vekilinden talep eder.

Bu talep iş teftişleri veya sefer izni ile ilgili teknik muayene veya kontroller sonucunda yapılır.

Gemilerde Yapılacak Değişiklik veya Onarım

Madde 69- Bu Yönetmeliğin yayımından önce inşa edilen bir gemide geniş ölçüde bir değişiklik veya geminin bütününe ilgilendiren bir onarım yapılması halinde; gemi adamlarına ayrılmak üzere yatma, dinlenme ve temizlik mahalleri ile geminin diğer yerlerinde yapılacak onarım ve bakım çalışmalarının 'İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'nün öngördüğü tedbirler alındıktan sonra, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yetkili dairesi tarafından incelenerek onaylanması gerekir.

İncelenmek üzere gönderilecek plân ve resimlere ölçüleriyle birlikte aşağıdaki açıklamaların da eklenmesi mecburidir:

- Her mahallin hangi amaca tahsis edildiği,
- Mobilyanın tertibi,
- Havalandırma, ısıtma ve aydınlatma ile ilgili araç ve gereç,
- Temizlik yerleri ve sıhhi tesisatı.

Yeniden İnşa Edilecek veya Satın Alınacak Gemiler

Madde 70- Bu Yönetmeliğin yayımından sonra inşa edilecek veya satın alınacak gemilerin işverenleri sefer izni için Ulaştırma Bakanlığının yetkili dairesine müracaatlarında gemi adamlarına ayrılmak üzere yatma, dinlenme, yemek ve temizlik yerleri ile sıhhi tesisatın alışı ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yetkili dairesince incelenip onaylanmış inşaat plânlarını teknik resimlerini vermek mecburiyetindedir.

Geçici Madde 1- İşe servisi kurulması mecburî olmayan gemilerde çalışan gemi adamlarına bu Yönetmeliğin 7 nci maddesine göre verilecek olan işe bedellerinin ilk tespiti, Yönetmeliğin yayımından itibaren bir ay içinde yapılır.

Yürürlük

Madde 71- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 72- Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı, Ulaştırma Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

[Yönetmeliğin eklerini görmek için tıklayınız](#)